

KPL 4.1 Sosiaali- ja
terveyspalvelujen
järjestäminen, tuottaminen
ja käyttäminen

- Suomessa jokaisella oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin (sote)
 - STM vastaa ja sen alaisuudessa on useita asiantuntijalaitoksia, esim. THL, STUK ja Fimea
-

- **Terveyspalvelujen** tavoitteena terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen
 - terveydenhuoltoon sisältyvät terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido

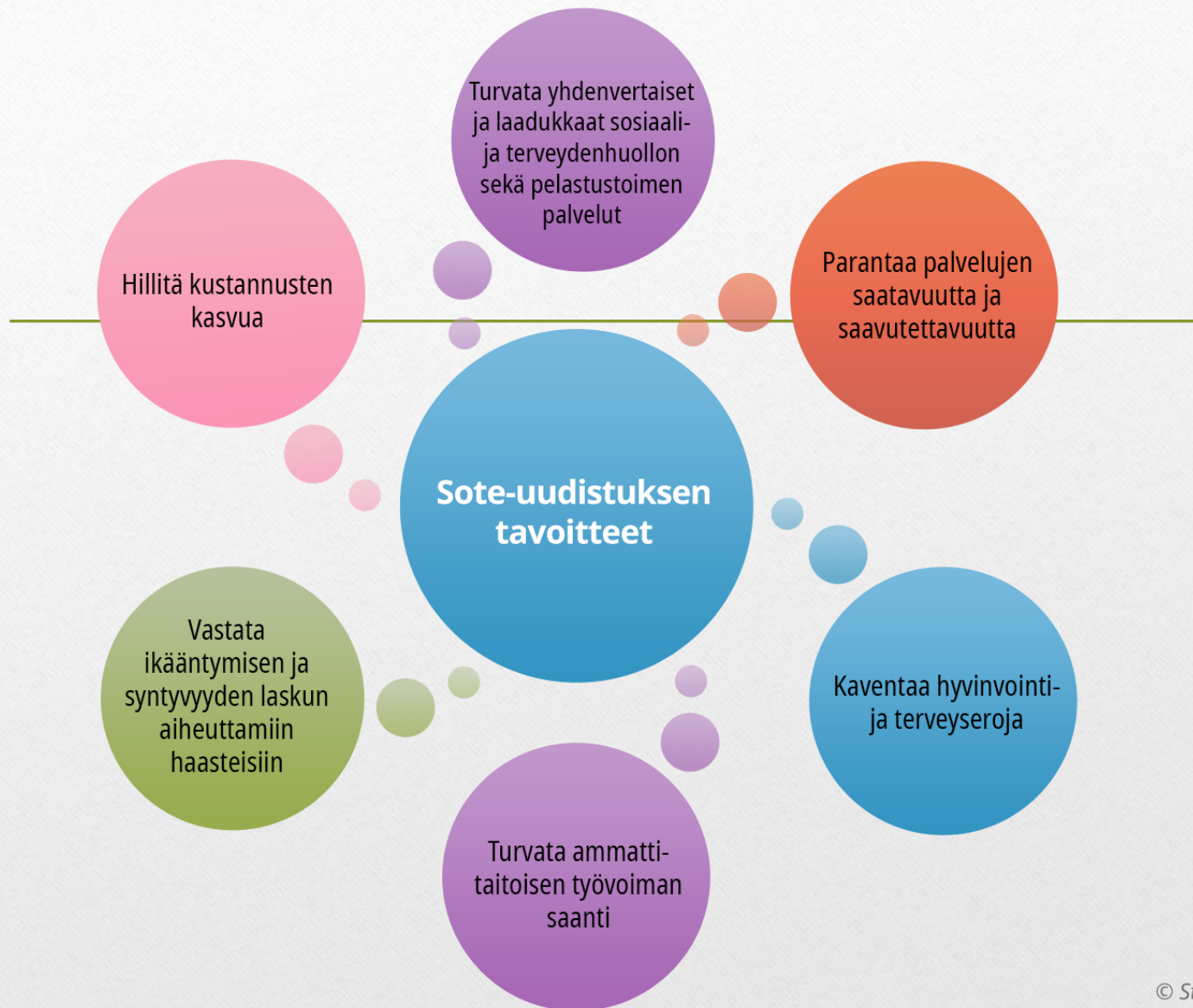
- **Sosiaalipalvelujen** tavoitteena on sosiaalisen turvallisuuden edistäminen sekä jokaisen välttämättömän huolenpidon ja toimeentulon turvaaminen
 - sosiaalihuoltolaissa määritetään, mitä sosiaalipalveluja on tuotettava ja miten
- lakisääteisiä sosiaalipalveluja ovat mm.:
 - sosiaalityö
 - perhetyö
 - kotipalvelu
 - päihde- ja mielenterveystyö
 - vammaispalvelu
 - lastensuojelu

SOTE-uudistus (2023)

- järjestämisvastuu kunnilta hyvinvointialueille (HVA)
- alueita 21 + Helsingin kaupunki
- HVAt järjestävät pelastustoimen lisäksi sote-palvelut
- rahoitus siirtyi kunnilta valtiolle

- jokainen HVA kuuluu yhteen viidestä yhteistyöalueesta
 - jokaisella alueella yksi yliopistollista sairaalaa ylläpitävä HVA
 - HUS, KYS, TYKS, TAYS, OYS

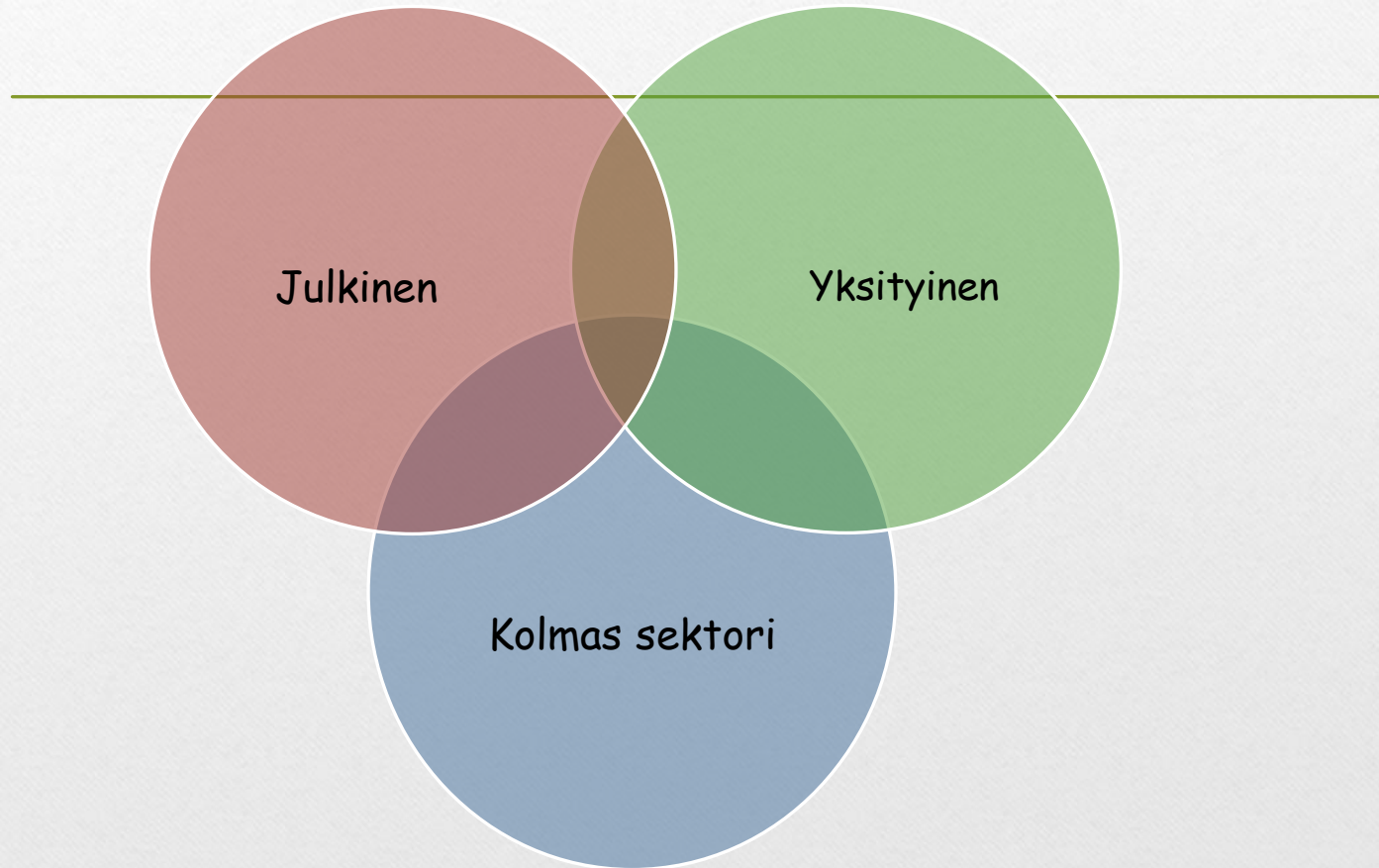
- potilaan ensisijainen hoitopaikka kiireettömissä tapauksissa on oma **terveysasema**
- HVAn järjestettävä ympärivuorokautinen **päivystys** alueellaan, hoito annetaan potilaan asuinpaikasta riippumatta

Suomalainen terveydenhuoltojärjestelmä muodostuu **perusterveydenhuollosta, keskussairaالاتasoisesta hoidosta ja yliopistollisesta sairaalahoidosta.**

- perusterveydenhuolto
 - terveyskeskukset, työterveys
- erikoissairaanhoido
 - jokaisessa HVAssa on oma keskussairaala
- yliopistolliset sairaalat

Sosiaali- ja terveydenhoitojärjestelmä Suomessa (perustana valtion tuella toteutettu **julkinen** sosiaali- ja terveydenhuolto)

Julkinen

- terveystakeskukset, keskussairaalat, yo-sairaalat
- pienet maksut tai ilmaista
- neuvolat, hammashuolto, kouluterveydenhuolto jne.
- esim. laboratoriot, fysioterapia, sairaankuljetus
- rahoitetaan verovaroin

Yksityinen

- esim. lääkärikeskukset, sairaalat, apteekit, työterveyshuolto ja fysioterapia
- sosiaalipuolella esim. ikääntyneiden ja vammaisten kotipalvelut
- perustuu maksuihin
- Kela korvaa osan kuluista jälkikäteen
- samoja palveluja kuin julkisessa terveydenhuollossa
- yksityisen osuus kasvanut (noin 25% palveluista)

Kolmas sektori

- kansanterveys- ja potilasjärjestöt
- rahoitus sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta
- yli 240 kansanterveystyötä tekevää järjestöä, esim. SPR, Pelastakaa lapset ry, liikenneturva ja syöpäliitto (**soste.fi**)
- järjestöissä yli miljoona jäsentä
- mukana sekä vapaaehtoistyötä tekeviä että järjestöissä olevia ammattilaisia
- työnä mm. tiedotus, vertaistoiminta, vaikuttaminen, edunvalvonta sekä terveyspalvelujen tuottaminen

Järjestelmän kolme osaa toimivat yhdessä niin, että suomalaiset voivat käyttää palveluja lomittain.

Esimerkiksi varallisuus, sosiaaliluokka ja asuinseutu (palvelujen saanti) vaikuttavat siihen, miten yksittäinen ihminen käyttää julkisen ja yksityisen terveydenhuollon palveluita.

Hoitotakuu

heti:

ensiapu ja kiireellinen hoito, yhteys terveyskeskukseen sen aukioloaikana

vuorokausi:

kiireettömän hoitotarpeen arvio terveyskeskuksessa

14 vuorokautta:

päästävä tarpeelliseksi katsottuun hoitoon terveyskeskukseen

3 viikkoa:

hoidon tarpeen arviointi erikoissairaanhoidossa aloitettava

6 viikkoa:

mielenterveyspalveluissa alle 23-vuotiaiden hoidon tarpeenarviointiin liittyvät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi

3 kuukautta:

järjestettävä terveysneuvonta, terveystarkastukset ja hoito- tai kuntoutussuunnitelman mukainen hoito, erikoissairaanhoidon erikoislääkärin arviot ja tutkimukset, alle 23-vuotiaiden mielenterveyshoidot järjestettävä 3 kuukauden kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista

4 kuukautta:

suun terveydenhoito järjestettävä

6 kuukautta:

erikoissairaanhoidon aloitettava kuuden kuukauden kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista

Terveydenhuoltoa läpi elämän

- äitiysneuvola – ilmainen
- lastenneuvola – ilmainen
- kouluterveydenhuolto – ilmainen
 - terveyden ja kasvun seuranta
 - myös erityisen tuen tarpeen kartoitus, jatkotutkimuksiin ja –hoitoon ohjaaminen, omahoidon tukeminen
 - osa monialaista opiskelijahuoltoa
- opiskeluterveydenhuolto – alle 18v ilmainen
- työterveyshuolto
- terveyspalveluihin hakeutumisen syyt

Sosiaali- ja terveyspalvelujen haasteet

- huoltosuhde heikkenee
 - menot kasvavat reilusti
 - väestö vanhenee

 - hoidot kallistuvat
 - palvelutason nousu
- lääkkeiden osuus kasvanut ja lääkkeet kallistuneet
- sosiaaliturvamenot kasvaneet
- maahanmuuttajien palvelujen järjestäminen
- vanhusten hoidon järjestäminen